

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. ๒๕๖๑

การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ ผ่านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาของชาติ

“มาตรฐานการศึกษาของชาติ” หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย ๔.๐ ที่แม้แตกต่างกันตามบริบทของท้องถิ่นและของสถานศึกษา แต่มีจุดหมายรวมคือ “ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก” สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติการเมือง ต่อไปนี้

หลักการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ

มาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งกำหนดผ่านกรอบ (framework) ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษานี้ จัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ กฎหมาย ยุทธศาสตร์และแผนงานทั้งหลายเหล่านี้ ต่างมีอุดมการณ์เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและความสามารถสูง พัฒนาตนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังคาดหวังให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศสู่ **ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน**

เป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติ

มาตรฐานการศึกษาของชาติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่ง ยึดเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา และให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา โดยการกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัยในแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา และใช้เป็นเป้าหมายในการสนับสนุนสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

เพื่อให้เป็นไปตามหลักการในการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและจัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่จำเป็นของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขั้นกับผู้เรียนทั้งในระหว่างที่กำลังศึกษา และเพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนในระหว่างที่กำลังศึกษา เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งถือเป็น **“คุณลักษณะของคนไทย ๔.๐”** ที่สามารถสร้าง **ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน** ให้กับประเทศ

เป้าหมายสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาคือ การให้อิสระสถานศึกษา ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตามความถนัดของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกำหนดว่า สถานศึกษา เป็นผู้จัดทำมีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (การประเมินตนเอง) โดยการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่กรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ตามบริบท ระดับและ ประเภทการศึกษาของสถานศึกษา และให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่ประเมินภายนอกตามรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาและ ประเด็นอื่น ๆ ผ่านหน่วยงานต้นสังกัด โดยมุ่งหมายให้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา

กระบวนการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้เริ่มกระบวนการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ ฉบับใหม่ โดยการศึกษาวិเคราะห์บริบททั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อมาตรฐานการศึกษาของชาติ การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของต่างประเทศ ผลการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และผลจากการประชุมระดมความคิดเห็น การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติฉบับใหม่นี้ จึงอยู่บน พื้นฐานที่อ้างอิงจากงานวิจัย องค์ความรู้ ข้อมูลเชิงประจักษ์จากพื้นที่ รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติจากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งสามารถสรุปเป็นขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

๑. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ที่ส่งผลต่อมาตรฐานการศึกษา ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมทั้งในและต่างประเทศ พันธกรณีระหว่างประเทศต่างๆ ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบรรณไว้กับองค์การระหว่างประเทศ รวมทั้ง กฎหมาย ระเบียบ นโยบาย และแผนยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ

๒. การประชุมรับฟังความคิดเห็น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดประชุมรับฟัง ความคิดเห็นฯ ทั้งสิ้น ๘ ครั้ง จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้บริหารหน่วยงานระดับนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติ ตลอดจนหน่วยงานภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม เพื่อให้มาตรฐาน การศึกษาเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

๓. การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย ในอนาคต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้ทราบ ความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยในอนาคต โดยมีเนื้อหาครอบคลุม ๓ ประเด็น ประกอบด้วย คุณลักษณะที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของคนไทยในปัจจุบัน คุณลักษณะของคนไทย ที่ต้องการในอนาคต ๑๐ ปีข้างหน้า และคุณลักษณะของคนไทย ๔.๐ ตามนโยบายประเทศไทย ๔.๐

๔. การติดตามผลการดำเนินงานและประเมินผลมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยดำเนินการ เก็บข้อมูลจากสถานศึกษาต่างๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษา เฉพาะทาง การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๕. การยกร่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน และการติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และยกร่างมาตรฐานการศึกษา ของชาติ พ.ศ.

๖. การประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อ ร่าง มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อ ร่าง มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. จำนวน ๗ ครั้ง และปรับปรุงให้มีความเหมาะสม

๗. การเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ต่อที่ประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ที่ประชุมมีมติให้ความเห็นชอบในหลักการ แล้วให้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

๘. การทบทวนร่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อทบทวนร่างมาตรฐานการศึกษาฯ ฉบับเตรียมเสนอคณะรัฐมนตรี โดยรับฟังความคิดเห็นจากการประชุมหารือกับผู้เกี่ยวข้องมาประกอบการปรับปรุง

๙. การเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ต่อที่ประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ที่ประชุมมีมติให้ความเห็นชอบในหลักการ และให้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑

คุณธรรม ทักษะ และความรู้ที่จำเป็น

บนฐานค่านิยมร่วม สู่กรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา

การจัดการศึกษาของชาติจะต้องทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนอันเป็นผลที่เกิดจากการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา จนถึงการอุดมศึกษา ทั้งนี้ สถานศึกษามีอิสระในการกำหนดแนวคิด ปรัชญา และวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษา ให้เป็นอัตลักษณ์และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและตามความถนัดของผู้เรียน

หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการสนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินและพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability) มีระบบการบริหารจัดการทั้งด้านผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากร หลักสูตรการเรียนการสอน สื่อ เทคโนโลยี ดิจิทัล ทรัพยากร สิ่งสนับสนุนการศึกษา และการประเมิน ตลอดจนระบบและกลไกการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ที่เหมาะสมตามแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และผลลัพธ์สะสมที่ครอบคลุมระดับและประเภทการศึกษาที่ต่อเนื่องกัน นอกจากนี้ สถาบันผลิตและพัฒนาครู ในฐานะกลไกสำคัญในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ จะต้องมีบทบาทในการเตรียมความพร้อมครูก่อนประจำการ และส่งเสริมการพัฒนาครูประจำการให้มีสมรรถนะทางวิชาชีพที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้อย่างใหม่ เพื่อผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย ๔.๐ ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย ๔.๐ จะต้อง **ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก** นั่นคือเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ ๓ ด้าน โดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่อดังต่อไปนี้

๑. ผู้เรียนรู้

เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ (competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะ รักรักษ์ และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิต เพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพ บนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

๒. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม

เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ ๒๑ ความฉลาดดิจิทัล (digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเอง และสังคม

๓. พลเมืองที่เข้มแข็ง

เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียมเสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ

โดยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ๓ ด้าน ที่เหมาะสมตามช่วงวัย ที่มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงและสะสม ตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา แสดงไว้ในแผนภาพที่ ๑ และขยายความในตารางที่ ๑

ทั้งนี้ การนำกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จะเป็นหน่วยประสานงานในการดำเนินงานของหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแปลงกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา สู่งานจัดทำ กำกับ ติดตาม และประเมินมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่จำเป็นสำหรับแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้เกิดการเชื่อมต่อของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา กระบวนการดำเนินงานดังกล่าว ควรใช้การทำงานแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และใช้การวิจัยเป็นฐาน

	ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมต้น	มัธยมปลาย/อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
ผู้เรียนรู้ (Learner Person) เพื่อสร้างงานและ คุณภาพชีวิตที่ดี		รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ เพื่อสร้างนิสัย และสุขภาพที่ดี	รู้จักตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายและทักษะการเรียนรู้ บริหารจัดการตนเองเป็น มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างสุขภาวะ และสร้างงานที่เหมาะสมกับช่วงวัย	ขึ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ มีความรอบรู้ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาสุขภาวะ คุณภาพชีวิตและอาชีพ	เรียนรู้ตลอดชีวิต พร้อมเผชิญความเปลี่ยนแปลง และมีความเป็นผู้นำเพื่อสร้าง สัมมาอาชีพที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม
ผู้ร่วมสร้างสรรค์ นวัตกรรม (Innovative Co-creator) เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน	มีพัฒนาการ รอบด้านและสมดุล สนใจเรียนรู้และ กำกับตัวเอง ให้ทำสิ่งต่างๆ ที่เหมาะสม ตามช่วงวัย ได้สำเร็จ	รับคิดชอบ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะ ทางเทคโนโลยีดิจิทัล การคิดสร้างสรรค์ ภาษาอังกฤษ การสื่อสาร และความรอบรู้ด้านต่างๆ	มีทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการสื่อสาร รอบรู้ทางข้อมูล สารสนเทศและดิจิทัล เพื่อแก้ปัญหา การคิดวิจารณ์ การคิดสร้างสรรค์ นำความคิดสู่การสร้างผลงาน	สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์ เพื่อสร้างนวัตกรรม และสามารถเป็น ผู้ประกอบการได้	ร่วมแก้ไขปัญหาสังคม การบูรณาการข้ามศาสตร์ สร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อเพิ่มโอกาส และมูลค่า เกิดเอง สังคมส่วนรวม และประเทศ
พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เพื่อสันติสุข		แยกแยะคิดถูก ปฏิบัติตน ตามสิทธิและหน้าที่ของตน โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม มีจิตอาสา รักท้องถิ่น และประเทศ	เชื่อมั่นในความถูกต้อง ยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย มีสำนึกและภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย และพลเมืองอาเซียน	เชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรม มีจิตอาสา กล้าหาญทางจริยธรรม และเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น ร่วมสร้างสังคมที่ยั่งยืน	กล้าต่อต้านการกระทำในสิ่งที่ไม่ดีให้คุณค่ากับความรู้ความสามารถ ร่วมมือสร้างสรรค์การพัฒนาที่ยั่งยืน ชัดความขัดแย้งและสร้างสันติสุข ทั้งในสังคมไทยและประชาคมโลก
ค่านิยมร่วม: ความเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย ความเท่าเทียมเสมอภาค					
คุณธรรม : ลักษณะนิสัยและคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นความดีงาม เช่น ความมีวินัย ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ฯลฯ					

แผนภาพที่ ๑ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (คุณลักษณะของคนไทย ๔.๐) ซึ่งมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันและมีระดับความลึกต่างกันสำหรับแต่ละระดับการศึกษา

ตารางที่ ๑ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ซึ่งมีการสะสมและต่อเนื่องเชื่อมโยงทุกระดับและประเภทการศึกษา

คุณลักษณะ	ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา
๑. ผู้เรียนรู้	มีพัฒนาการรอบด้านและ สมดุล สนใจเรียนรู้และกำกับ ตัวเองให้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่ เหมาะสมตามช่วงวัยได้สำเร็จ	รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ชอบการอ่าน มีความรู้พื้นฐาน ทักษะและสมรรถนะทางภาษา การคำนวณ มีเหตุผล มีนิสัย และสุขภาพที่ดี มีสุนทรียภาพ ในความงามรอบตัว	รู้จักตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมาย และทักษะการเรียนรู้ บริหารจัดการ ตนเองเป็น มีทักษะชีวิต มีความรู้ ความรอบรู้และสมรรถนะที่จำเป็น ต่อการสร้างสุขภาวะ การศึกษาต่อ หรือการทำงานที่เหมาะสมกับ ช่วงวัย	สามารถขึ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง มี ทักษะการเรียนรู้ รู้ทันการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวในโลกยุคดิจิทัลได้ มีทักษะชีวิต พื้นฝ่าอุปสรรคได้ มีความรู้ ความรอบรู้ ด้านต่าง ๆ และสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาสุขภาวะ การศึกษา/การทำงาน/อาชีพ เพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตของตน	มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลง ปรับตัว ยืดหยุ่น สามารถเผชิญ การเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลและโลกอนาคต ได้ มีความเป็นผู้นำ มีความรู้ ความรอบรู้ด้าน ต่างๆ มีปัญญารู้คิด สามารถประยุกต์ใช้ ความรู้และทักษะต่างๆ ในการสร้างงาน/ สัมมาอาชีพ ความมั่นคง และคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม
๒. ผู้ร่วมสร้างสรรค์ นวัตกรรม		รับผิดชอบในการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น มีความรู้ ทักษะและ สมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล การคิดสร้างสรรค์ ภาษาอังกฤษ การสื่อสาร และ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ	มีทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะ การสื่อสาร มีความรอบรู้ทางข้อมูล สารสนเทศ และทางดิจิทัลเพื่อ แก้ปัญหา มีการคิดอย่างมี วิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความคิดสู่การสร้าง ผลงานในลักษณะต่างๆ	สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการ สะท้อนคิด การวิพากษ์เพื่อสร้าง นวัตกรรม และสามารถเป็น ผู้ประกอบการได้	สามารถร่วมแก้ปัญหาสังคม การบูรณาการ ข้ามศาสตร์ การสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อ เพิ่มโอกาส และมูลค่าแก่ตนเอง สังคม และ ประเทศ
๓. พลเมืองที่ เข้มแข็ง		สามารถแยกแยะผิดถูก ปฏิบัติ ตนตามสิทธิและหน้าที่ของตน โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็น สมาชิกที่ดีของกลุ่ม มีจิตอาสา รักท้องถิ่นและประเทศ	ความเชื่อมั่นในความถูกต้อง ความ ยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย มีสำนึก และความภาคภูมิใจในความเป็น ไทย และพลเมืองอาเซียน	มีความเชื่อมั่นในความเท่าเทียมเป็น ธรรมทางสังคม มีจิตอาสา มีความกล้า หาญทางจริยธรรม เป็นพลเมืองที่ กระตือรือร้นในการร่วมสร้างสังคมไทย และโลกที่ยั่งยืน มีความซื่อสัตย์ในการ ทำงานเพื่อส่วนรวม	กล้าต่อด้านการกระทำในสิ่งที่ผิด ให้คุณค่า กับความรู้ความสามารถ เป็นพลเมืองที่ เข้มแข็ง ร่วมมือสร้างสรรค์การพัฒนาตนเอง และสังคมที่ยั่งยืน ขจัดความขัดแย้ง และ สร้างสันติสุขทั้งในสังคมไทยและประชาคม โลก
ค่านิยมร่วม : ความเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย ความเท่าเทียมเสมอภาค					
คุณธรรม : ลักษณะนิสัยที่ดี และคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นความดีงาม เช่น ความมีวินัย ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม					

หมายเหตุ: หน่วยงานต้นสังกัดแต่ละแห่งอาจมีปรับเปลี่ยนผลลัพธ์ของการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาให้เหมาะสมตามช่วงวัยและระดับการศึกษาของผู้เรียน แต่ต้องต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน และในทางปฏิบัติ หน่วยงานควรจัดทำตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงปัจจัยป้อน กระบวนการ วิธีการ หรือมาตรการที่เป็นรูปธรรมตามบริบทของระดับชั้น สถานศึกษา หรือข้อมูลสารสนเทศอื่น ที่แสดงถึงผลสำเร็จของการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา

คำอธิบายความหมาย

ค่านิยมร่วมของสังคม (๔ ประการ)

๑. **ความเพียรอันบริสุทธิ์** ผู้เรียนมีความอดทน มุ่งมั่น ทำสิ่งใด ๆ ให้เกิดผลสำเร็จอย่างไม่ย่อท้อต่อความลำบาก เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ส่วนรวม ชุมชน สังคม ประเทศชาติ

๒. **ความพอเพียง** ผู้เรียนมีความสมดุลรอบด้านทั้งความรู้ คุณธรรม และทักษะที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงความสมดุลทั้งประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน และสังคม

๓. **วิถีประชาธิปไตย** ผู้เรียนยึดมั่นในการมีส่วนร่วม การเคารพกติกา สิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข

๔. **ความเท่าเทียมเสมอภาค** ผู้เรียนเคารพความแตกต่าง และให้ความสำคัญแก่ผู้อื่น โดยปราศจากอคติ แม้มีสถานภาพแตกต่างกันทางเศรษฐกิจ สังคม เชื้อชาติ ถิ่นที่อยู่ วัฒนธรรมและความสามารถ

คุณธรรม ความรู้ ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน

๑. **คุณธรรม** คือ ลักษณะนิสัยที่ดี และคุณลักษณะที่ดีด้านคุณธรรมพื้นฐาน การรู้ถูกผิด ความดีงาม จริยธรรม จรรยาบรรณ ในการเป็นสมาชิกของสังคม เช่น ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

๒. **ทักษะการเรียนรู้และชีวิต** คือ ทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้เพื่อโลกดิจิทัลและโลกในอนาคต เช่น การรู้วิธีเรียน ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะชีวิตและทักษะการจัดการ ความสามารถในการปรับตัว ยืดหยุ่น พร้อมเผชิญความเปลี่ยนแปลง

๓. **ความรู้และความรอบรู้** คือ ชุดความรู้ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ตนเองรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงได้ ได้แก่ ๑) ความรู้พื้นฐาน (ภาษา การคำนวณ การใช้เหตุผล) และความรู้ตามหลักสูตร ๒) การรู้จักตนเอง ๓) ความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ท้องถิ่น ชุมชน สภากฎมีสังคม ภูมิอากาศ ประเทศชาติ ประชาคมโลก ๔) ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ การเงิน สารสนเทศ และ ๕) ความรู้เรื่องการทำงานอาชีพ

๔. **ทักษะทางปัญญา** คือ ทักษะที่จำเป็นในการสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือทางสังคม เช่น ภูมิปัญญาไทยและศาสตร์พระราชา ทักษะศตวรรษที่ ๒๑ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะพหุปัญญา ทักษะข้ามวัฒนธรรม ความสามารถในการบูรณาการข้ามศาสตร์ สร้างสรรค์นวัตกรรม และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกยุคดิจิทัล

ภาคผนวก

แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติของหน่วยงานระดับนโยบาย

การนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติยึดหลักการสำคัญ คือ การจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของผู้เรียน พื้นที่ ชุมชน และสังคม รวมทั้งให้อิสระกับสถานศึกษาในฐานะหน่วยปฏิบัติในการกำหนดอัตลักษณ์ และทิศทางการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ภายใต้การสนับสนุนของรัฐในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักความเสมอภาคและความเท่าเทียม เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม เปิดโอกาสให้ทุกคนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกัน โดยควรมีการดำเนินงานดังต่อไปนี้

๑. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นหน่วยประสานงานระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดแต่ละแห่ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาระดับชาติ และผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เป็นกรอบในการจัดทำมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษายึดเป็นเป้าหมายการจัดการศึกษา

๒. หน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มาตรฐานหลักสูตร เพื่อให้สถานศึกษาถือปฏิบัติ

๓. หน่วยงานต้นสังกัดมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาหรือสูงกว่ามาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่กำหนด

๔. หน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมให้สถานศึกษามีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของตนเองอย่างเป็นระบบ อย่างต่อเนื่อง ตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล รวมทั้งข้อเสนอแนะจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติระดับสถานศึกษา

๑. สถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมตามอัตลักษณ์ของตนเอง สอดคล้องกับสภาพบริบท และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคม และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

๒. สถานศึกษาจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การมีเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือองค์กรแห่งการเรียนรู้

๓. สถานศึกษามีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาที่มีสมรรถนะทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับโลกยุคดิจิทัลและโลกอนาคต

๔. สถานศึกษาวางระบบการประกันคุณภาพการศึกษาด้านคุณภาพผู้บริหารและครูอาจารย์ ความเหมาะสมของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยี ทรัพยากรการเรียนรู้ และการประเมินการเรียนการสอน โดยมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีธรรมาภิบาล และความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้

แนวทางการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา

การประเมินระดับชั้นเรียน

- การประเมินที่ยึดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเป็นฐานโดยคำนึงถึงสภาพบริบทของสถานศึกษา ปัจจัย กระบวนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ของผู้เรียนที่ต้องประเมิน
- ใช้การประเมินความก้าวหน้าให้มีประสิทธิผล เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้มากกว่าการประเมินเพื่อตัดสินผลหรือการแข่งขันหรือเปรียบเทียบกับผู้อื่น ส่งเสริมการประเมินที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ของผู้เรียน
- มีความสมดุลระหว่างการประเมินที่อิงตนเอง เพื่อน ปกติวิสัย และมาตรฐาน มีการใช้การประเมินที่ปรับให้เหมาะกับศักยภาพของผู้เรียน และสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- ใช้วิธีการประเมินที่บูรณาการการเรียนรู้กับเทคโนโลยีจากงานที่กำหนดให้ทำ ตามโลกแห่งความเป็นจริงและให้ข้อมูลป้อนกลับทันที ใช้แฟ้มประวัติของผู้เรียนที่แสดงผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้และการสื่อสารกับพ่อแม่/ผู้เกี่ยวข้อง
- ครูจำเป็นต้องมีความรอบรู้ด้านการวัดผลและคลังเครื่องมือประเมินที่มีคุณภาพสูง (ถูกต้อง เชื่อถือได้ ยุติธรรม)

การประเมินระดับโรงเรียน/เขตพื้นที่

- การประเมินที่ยึดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเป็นฐานโดยคำนึงถึงสภาพบริบทของสถานศึกษา ปัจจัย กระบวนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ของผู้เรียนที่ต้องประเมิน
- การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของระบบกำกับที่มีสารสนเทศที่แสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
- มีความสมดุลระหว่างการประเมินความก้าวหน้ากับการประเมินที่มีเกณฑ์ที่เป็นหลักเทียบ
- เน้นการประเมินเพื่อการพัฒนาตนเอง มากกว่าการเน้นการแข่งขันหรือเปรียบเทียบกับผู้อื่น
- ใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) จากการประเมินในชั้นเรียนเพื่อการบริหารงานที่เหมาะสมกว่าเดิม
- ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรอบรู้ด้านการประเมิน

การประเมินระดับชาติ

- การประเมินผลสรุปเป็นส่วนหนึ่งของระบบกำกับที่มีสารสนเทศเพื่อแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
- กระบวนการพัฒนาการประเมินต้องแกร่ง (เช่น คลังเครื่องมือประเมินที่พัฒนามาอย่างดี มีข้อสอบที่สามารถเทียบเคียงเท่าเทียมกันได้ข้ามปี) และมีการกำหนดมาตรฐานผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา มีการประเมินระดับชาติโดยใช้เทคโนโลยีในการสอบ ข้อสอบหรือสิ่งที่วัดเหมาะสมกับโลกแห่งความเป็นจริง
- ใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) จากการทดสอบระดับชาติที่ให้ข้อมูลป้อนกลับที่เป็นประโยชน์กับผู้เรียน สถานศึกษา เขตพื้นที่ และผู้กำหนดนโยบาย